

Historiográfia II.

Debreceni Egyetem, Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola,

II. évfolyam, második félév

Tantárgyleírás, Historiográfia I-II.

A Historiográfia I. és a Historiográfia II. tárgyak alapvető célja, hogy az alap- és mesterképzésben szerzett historiográfiai ismereteire alapozva, specifikus historiográfia témák feldolgozásával bővítse a doktori hallgatók historiográfiai ismereteit. A két félév témái kiválasztásában a fő szempont az volt, hogy kronológiai és tematikus tekintetben is a lehető legnagyobb spektrumot fedjék le, illetve, hogy illeszkedjenek a doktori iskola oktatóinak szakterületeihez. Így biztosítható, hogy a hallgatók a legszakszerűbb historiográfiai ismeretekhez jussanak. Az egyes résztémák beható vizsgálatával elérhető, hogy a hallgatókban tudatosodjon a történetírás historiográfiai aspektusa fontossága, s hogy az így szerzett a készségeket saját kutatásaikban alkotó módon tudják hasznosítani.

A történeti földrajz historiográfiája (Dr. Szilágyi Zsolt egyetemi docens)

Irodalomjegyzék:

FODOR Ferenc: A magyar földrajztudomány története. Magyar Tudományos Akadémia Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest, 2006 [1951].

GYŐRI Róbert: A magyar történeti földrajz a két világháború között. *Földrajzi Közlemények* 126, 2002: 1–4, 79–92.

HAJDÚ Zoltán: A történeti földrajz kialakulása, irányzatai, a magyar történeti földrajz fejlődése. In *Magyarország történeti földrajza*. 1. kötet. Szerk. BELUSZKY Pál. Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2005, 25–39.

SZILÁGYI Zsolt: A történeti földrajz, mint kapcsolattudomány alkalmazása a magyar várostörténet-írásban. *Nagyerdei Almanach* 4, 2013: 1, 183–204.
Online: http://real.mtak.hu/26470/1/131.14_SzZs_183-204p.pdf

TIMÁR Lajos: Történeti földrajz és társadalomtörténet. In *Bevezetés a társadalomtörténetbe. Hagyományok, irányzatok, módszerek*. Szerk. BÓDY Zsombor, Ö. KOVÁCS József. Osiris Kiadó, Budapest, 2003, 341–370.

A hazai társadalomtörténet-írás historiográfiai kérdései napjainkban (Dr. Szilágyi Zsolt egyetemi docens)

Irodalomjegyzék

CSÍKI Tamás–HALMOS Károly–TÓTH Árpád: A magyar társadalomtörténet-írás története a kezdetektől napjainkig. In *Bevezetés a társadalomtörténetbe. Hagyományok, irányzatok, módszerek*. Szerk. BÓDY Zsombor, Ö. KOVÁCS József. Osiris Kiadó, Budapest, 2003, 208–240.

GYÁNI Gábor: *Az elveszített múlt. A tapasztalat, mint emlékezet és történelem*. Nyitott Könyvműhely, Budapest, 2010.

SZIJÁRTÓ M. István: *A történész mikroszkópja. A mikrotörténelem elmélete és gyakorlata*. L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2014, 181–196. (Mikrotörténelem 7.)

SZÍVÓS Erika: A várostörténet intézményesülése és oktatása Magyarországon a rendszerváltozástól napjainkig. In SZÍVÓS Erika: *Az öröklött város. Városi tér, kultúra és emlékezet a 19–21. században*. Budapest Főváros Levéltára, Budapest, 2014. 183–198. (Várostörténeti Tanulmányok, 14.)
Online: https://library.hungaricana.hu/hu/view/BFLV_Vt_2014_oroklott_varos/?pg=0&layout=s

Az amerikai „New Social History” bemutatása Paul Boyer – Stephen Nissenbaum: Boszorkányok Salem című munkája alapján (Prof. Dr. Lévai Csaba egyetemi tanár)

Irodalomjegyzék:

- Boyer, Paul-Nissenbaum, Stephen: *Boszorkányok Salem*. (Osiris, Bp. 2002.)
Lévai Csaba: Egy társadalomtörténeti klasszikus genezise: Paul Boyer és Stephen Nissenbaum *Salem Possessed* című könyvének keletkezéstörténete. *Korall – Társadalomtörténeti folyóirat*, 17. évf. 66. sz. 2016. 196-221. o.
Radó Bálint: Az új-angliai kongregacionalisták vitái az ó-angliai egyházértelmezések tükrében. In. *Barta Gábor emlékkötet*. (Pécs, 1996.) 309-322. o.
Novák György: Forrás a salemi boszorkányperek történeti háttéréről. *Aetas*, 2008/2. 151-158. o.
Davidson – Lytle: *A tények nyomában*. 5-30. o.
Magyarics Tamás: A salemi boszorkányok. *Rubicon*, 2008/7-8. 32-33. o.
Tóth G. Péter: Paul Boyer, Stephen Nissenbaum: Boszorkányok Salem. A boszorkányság társadalmi gyökerei. *BUKSZ – Budapesti Könyvszemle*, 2003/3. 284-288. o.
Brandt, Juliane: Társadalomtörténet az Egyesült Államokban. In: *Bevezetés a társadalomtörténetbe. Hagyományok, irányzatok, módszerek*. Szerk.: Bódy zsombor – Ö. Kovács József. (Osiris, Bp. 2003.) 153-166. o.
Breisach, Ernst: *Historiográfia*. (Osiris, Bp. 2004.) 394-403. o.
Erős Vilmos: *Modern historiográfia. Az újkori történetírás egy története*. (Ráció Kiadó, Bp. 2015.) 227-255. o.
Rácz Margit: Puritanizmus és amerikai identitás. A puritán történet(írás) átértékelése napjainkban. *Aetas*, 1996/1. 5-19. o.

Az ún. „republikanizmus-vita” az amerikai eszmétörténet-írásban (Prof. Dr. Lévai Csaba egyetemi tanár)

Irodalomjegyzék

- Lévai Csaba: *A republikanizmus-vita. Vita az amerikai forradalom eszmétörténeti háttéréről*. (L'Harmattan, Budapest, 2003.)
Skinner, Quentin: Machiavelli *Beszélgetései* és a republikánus eszmék prehumanista eredete. 55-74.
Pocock, J. G. A: James Harrington élete és művei. 145-160.
Pocock, J. G. A: Konzervatív felvilágosodás és demokratikus forradalmak: Amerika és Franciaország esete brit perspektívából. 223-242.

Az utóbbi három tanulmány megtalálható: *A koramodern politikai eszmetörténet cambridge-i látképe*. Szerk. HorkayHörcher Ferenc. Tanulmány Kiadó, Pécs, 1997.

A Kádár-korszak az újabb magyar történetírásban (Prof. Dr. Rainer M. János, egyetemi tanár, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Eger)

Irodalomjegyzék

Gyarmati György: Csengőfrász - kádárkolbász - Kádár-kocka. A pártállam Janus-arcú magyar modellje. In *A szovjet típusú rendszer korszakának vitatott kérdései*. Pécs, Kronosz, 2022, 153-184.

Kalmár Melinda: *Korporatív, szovjet, hibrid*. Bp. Osiris, 2021, 71-97., 142-185.

Rainer M. János: *Bevezetés a kádárizmusba*. Bp., 1956-os Intézet - L'Harmattan, 2011, 95-149.

Rainer M. János: A Kádár-korszak - újabb közelítések és értelmezések. In *Fejezetek a magyar közigazgatás történetéből 1949-1990*. Bp., Magyar Kormánytisztviselői Kar - Magyar Nemzeti Levéltár, 2019, 55-66.

Tomka Béla: Magyarország 1945 utáni gazdaságtörténetének kutatása. Eredmények és lehetséges irányok. In uő: *Korszakok és korszakhatárok. Jelenkortörténeti tanulmányok*. Bp., Osiris, 2023, 121-133

A két világháború közötti korszak megítélése és a történetírás (Dr. Pallai László egy. adjunktus)

Irodalomjegyzék

Ormos Mária – Majoros István: Európa a nemzetközi küzdőtéren. Bp., 1999. 215-500. Más kiadásai is vannak.

Ormos Mária: Mérlegen a huszadik század. In: *Múltunk – Politikátörténeti folyóirat*. 2000/1. 163-181.

Ormos Mária: A Hitler-életrajz buktatói. Bp., 1993.

Ernst Breisach: Historiográfia. Bp., 2004. 326-340.

Romsics Ignác: Clio bűvöletében. Magyar történetírás a 19-20. században – nemzetközi kitekintéssel. Bp., 2011. 167-186.

Vizgakérdések

PhD Historiográfia II.

A vizsga menete:

A vizsga két beadandó esszé megírásából áll. Egyenként minimum 14 000 – maximum 20 000 karakteres, jegyzetelt esszét kell írni, két különböző témából. A témákat a hallgatók maguk választhatják meg. Beadási határidő: az adott vizsgaidőszak június 15.

Választható témák:

Szilágyi Zsolt: A történeti földrajz historiográfiája

1. Mutassa be a történeti földrajz önálló szakterületté válásának folyamatát!
2. Mutassa be történeti földrajz valamelyik magyarországi irányzatát, iskoláját!

Szilágyi Zsolt: A hazai társadalomtörténet-írás historiográfiai kérdései napjainkban

1. Mutassa be a hazai társadalomtörténeti kutatások valamelyik irányzatát, iskoláját!
2. Mutassa be a mikrotörténeti kutatások hazai fejlődését és/vagy valamelyik jelentős művelőjének munkásságát!

Lévai Csaba: Az amerikai „New Social History” bemutatása Paul Boyer – Stephen Nissenbaum: *Boszorkányok Salemben* című munkája alapján

1. Mutassa be az egyesült államokbeli „New Social History” irányzatának kialakulását és főbb jellemzőit!
2. Mikrotörténet vagy strukturalista társadalomtörténet? Mutassa be a Paul Boyer és Stephen Nissenbaum: *Boszorkányok Salemben* című munkájáról kibontakozott történetírói vitákat!

Lévai Csaba: Az ún. „republikánizmus-vita” az amerikai eszmetörténet-írásban

1. Válassza ki az egyesült államokbeli történetírás valamelyik 1960-as évek előtti irányzatát és mutassa be, hogy az miként vélekedett az amerikai forradalom eszmetörténeti háttéréről!
2. Mutassa be az ún. „republikánus szentháromság” egyik képviselőjének nézeteit az amerikai forradalom eszmetörténeti háttérére vonatkozóan!

Rainer M. János: A Kádár-korszak az újabb magyar történetírásban

1. Mutassa be, hogy a Kádár-rendszer fennállása idején milyen értelmezései alakultak ki az 1956-os forradalomnak!
2. Mutassa be, hogy 1989 után milyen főbb irányzatai alakultak ki az 1956-os forradalom történetírói értékelésének!

Pallai László: A két világháború közötti korszak megítélése és a történetírás

1. Mutassa be a két világháború közötti szélsőjobbaldali mozgalmak történetírói megítélésének változásait!
2. Mutassa be az első világháborút lezáró békerendszerek történetírói megítélésének változásait!